

GASETA DE LES ARTS

SUMARI

JOAQUIM FOLCH I TORRES, UNA «MAJESTAT» ROMÀNICA : F. T., UN GRECO I DOS GOYA VENUTS A HOLANDA : MARIUS GIFREDA, COMENTARIS A LA VALORACIÓ DE LES OBRES D'ART : RAFAEL BENET, L'ARQUITECTURA D'ISIDRE PUIG-BOADA : CARLES CAPDEVILA, FRANCESC VAYREDA : RAFAEL BENET, LA FIGURA D'ISIDRE NONELL JUST CABOT, I SALÓ DE «LA NOVA REVISTA» : MARIUS GIFREDA, LES CERÀMIQUES DE J. LLORENS I ARTIGAS : M. ALCÀNTARA GUSART, CARTELLS DE F. GALÍ LA REDACCIÓ, SALUTACIÓ A JOSEP PIJOAN : J. C., EXPOSICIONS BARCELONINES

DESEMBRE 1928

ANY I

2 PESSETES

R.45.124

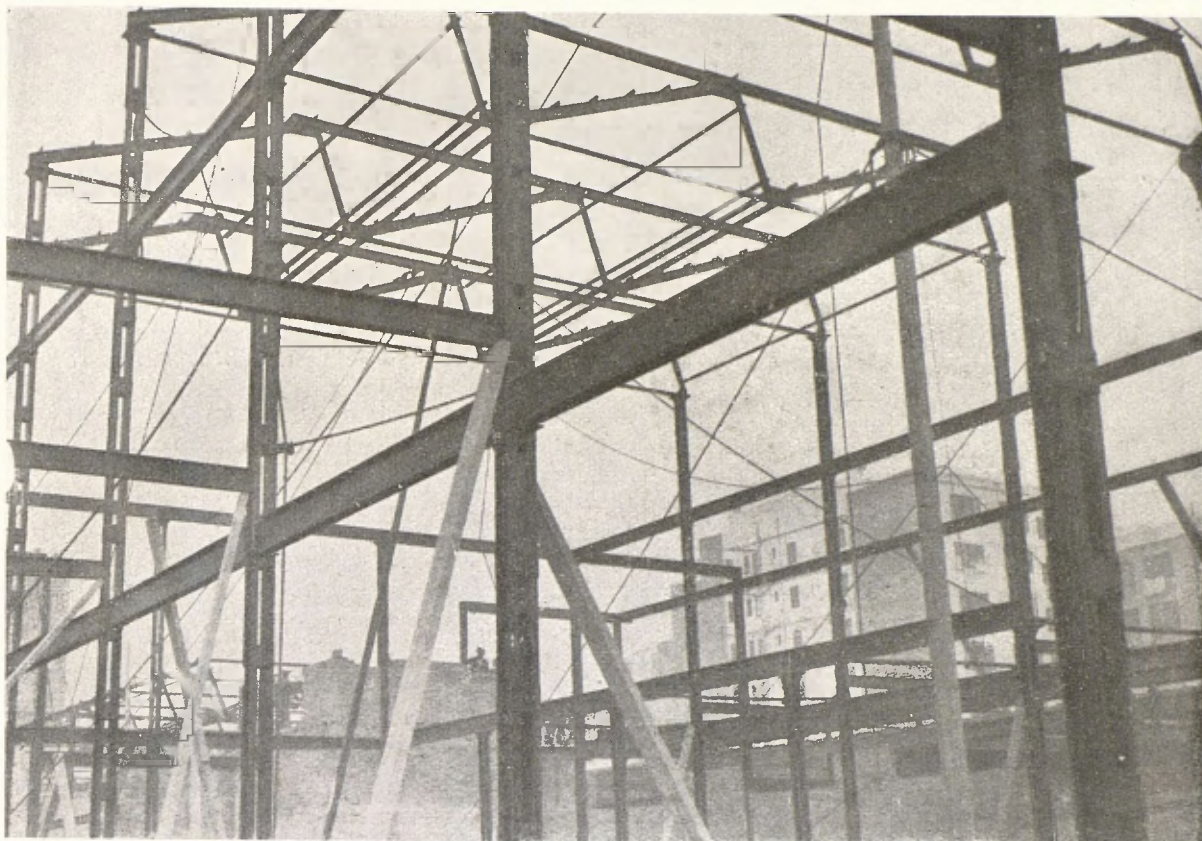
CALVET E HIJO

AGENTS DE DUANA

PASSEIG DE COLOM, 24
BARCELONA
TELEFON 12074

T
R
A
N
S
P
O
R
T
A
C
I
O
N
A
L
S

SUCURSALS
PORT-BOU
CERBERA
(P. O.)

Un detall de la nova fàbrica «Myrurgia» - Arquitecte A. Puig-Gairalt

Construcció de la casa

Fill de Miquel Mateu

Angels, 3

BARCELONA

*Tota mena de ferros: acers, bigues, planxes, bigues Grey, etc.
Secció de maquinària: màquines, eines, utillatge, moles «Norton»
Demaneu catàlegs, pressupostos i tota mena de detalls*

RAMON SUNYER

JOIES, ESMALTS I ARGENTERIA

CASA FUNDADA EN 1835

Corts Catalanes, 660 :: Telèfon 11247
BARCELONA

La Pinacoteca de Gaspar Esmatjes

Marc i Gravats
Saló d'exposicions

Passeig de Gràcia, 34
Telèfon 13704
Barcelona

ELECTRICITAT

Instal·lacions Generals

Llum, Força, Timbres,
Instal·lacions de luxe i
senzilles. Parallamps, etc.
Especialitat ram d'obres.
Bombes Bloch, Projec-
tes i pressupostos gratis.

S. CODINA

Passeig de Gràcia, 102
Rosselló, 236 - Telèf. 71741
BARCELONA

FÁBRICAS RIVIÈRE

FUNDADAS EN 1854

RONDA SANT PERE, 58 - BARCELONA
CASA A MADRID: CARRER DEL PRADO, 4

TEIXITS METAL·LICS EN TOTES LLURS
VARIETATS

REIXATS DE FILFERRO PER A TOTES APLICACIONS
TREBALLS DECORATIUS DE FILFERRO
ARC ARTIFICIAL
FILFERRO ESPINOS PRIVILEGIAT
VALLA «RIO» GALVANITZADA PRIVILEGIADA
MATERIAL PER A VALLES
FILFERROS DE TOTES MENES
ARTICLES DE FILFERRO
PUNTES DE PARIS
MOLLES I RESSORTS DE CER
CADENES DE FILFERRO
CABLES METAL·LICS
CORDO METAL·LIC INVIOLABLE PER A PRECINTES
GARBEILS I CEDASSOS DE TOTES MENES
ARENDELES DE FUSTA PER A CEDASSERIA
SUNYERS, LLITS I CATRES
TEIXITS SEMI-METAL·LICS, DE CANYA O DE FUSTA, PER
A OMBRACLES I ALTRES APLICACIONS
A XAPES PERFORADES DE TOTS METALLS
LAMPARES DE SEGURETAT PER A MINES

JOAN BUS- QUETS

Mestre Ebenista

Tapisser

Decorador

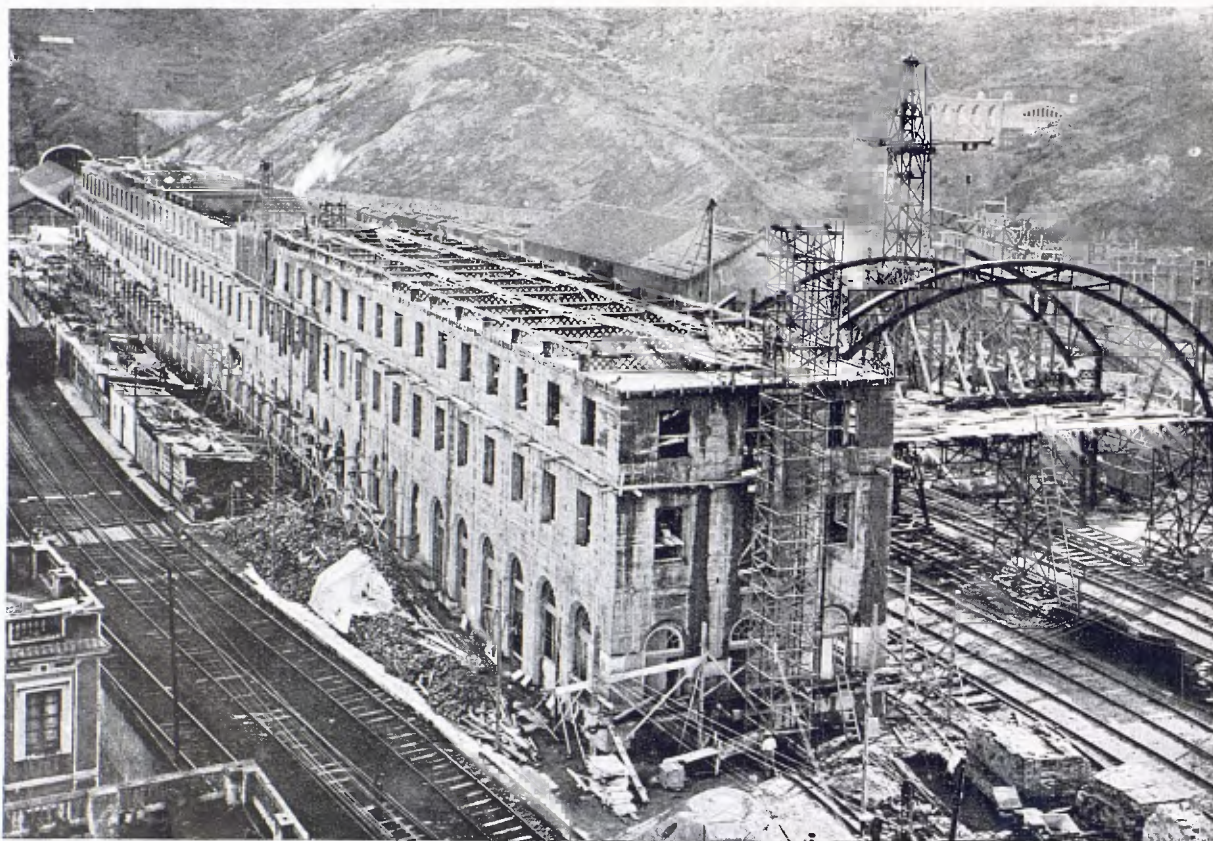

MOBLES DE TOTS
ESTILS-OBJECTES
PER A PRESENTS

Estudi, tallers, exposició
i sales per a Exposicions d'Art
i Bells Oficis

PASSEIG DE GRACIA, 36
TELEF. 16825

BARCELONA

Obres de la nova estació a Port-Bou

ASLAND

CIMENT PORTLAND
ARTIFICIAL

300.000 TONES DE
PRODUCCIO ANUAL
MARCA QUE SERVEIX DE TIPUS PER
ALS PORTLANDS ESPANYOLS

BARCELONA
PASSEIG DE GRACIA, 45, pral.

MADRID
MARQUES DE CUBAS, 1, pral.

DIRECCIO TELEFONICA I TELEGRAFICA: **ASLAND**

GASETA DE LES ARTS

ARQUITECTURA, ESCULTURA, PINTURA, BELLS OFICIS, CINEMA

ANY I. NÚMERO 4
SEGONA ÈPOCA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
VIA LAIETANA, 37, 4.ª - DESPATX 38 - BARCELONA

REVISTA MENSUAL
DESEMBRE 1928

DIRECTOR - PROPIETARI
MARIUS GIFREDA

ART
ANTIC

JOAQUIM FOLCH I TORRES

ABONAMENT

Un any: Barcelona 17 ptes. Península 18'— ptes.
Un trim.^e 6 » 6'50 »
Amèrica Llatina: un any. 21'— »
Altres països: » » 24'— »
(Nou números anuals)

ART
MODERN

RAFAEL BENET

Números extraordinaris inclusius. Interdita la reproducció d'Articles i Il·lustracions. Copyright GASETA DE LES ARTS

UNA «MAJESTAT» ROMÀNICA

ENTRE els objectes ingressats al Museu de la Ciutadella de Barcelona, en rebre aquest en donatiu la Col·lecció Batlló, hi figurava un Crist romànic dels que el poble anomena «Majestats» i que constitueix avui una de les millors peces d'escultura de la Secció d'Art Romànic del dit Museu. Com la majoria dels objectes de la Col·lecció Batlló el Crist no tenia una procedència determinada. El senyor Enric Batlló l'havia adquirit en el mercat d'antiguitats i l'única cosa que el benemèrit col·leccionista sabia, era que havia vingut del Pireneu.

Quan instal·larem la Col·lecció d'art romànic, tinguérem cura d'instal·lar-lo dignament i en anar a fer-ho, el Conservador del Museu, el nostre estimat amic l'Emili Gandia, procedí a netejar-lo, resultant de la neteja l'aparició insospitada d'una meravellosa policromia que romania coberta per gruixes de pols secular, que més o menys endurides, formaven com una mena de cros-ticer gris, que fins arribava a cobrir les parts més delicades del modelat, tals, per exemple, les que donen el pentinat curiosíssim dels cabells i de la barba. Demés, aparegué ben visible una inscripció en la part superior del muntant vertical de la creu, que havia estat

Testa del Crist de la Col·lecció Batlló

fins aleshores ignorada i es reanimà per la neteja també el dibuix de la roba de la túnica, fins a poguer-ne precisar exactament el tema. D'altra part, el revers de la creu apareixia decorat de franges de colors diversos que convergien en un medalló central en el punt de la creuera dels braços, on hi havia representat l'Anyell Místic.

La neteja doncs, tan amorosament feta, ens donava un exemplar que no sospitàvem, i aportava dades que permetien donar en la imatge una data, el segle XI. Així ho permet afirmar el caràcter de les lletres de la inscripció, sense que cap altre dels elements de datació menys segurs, tals com l'estil del teixit de la túnica i el modelat de la testa, s'hi oposin.

La Majestat Batlló (així l'anomenaven al Museu en memòria del benemèrit donador senyor Enric Batlló) dona iconogràficament un tipus ben conegut i estudiat, com de procedència oriental siriaca. Mn. Manuel Trens, el nostre bon amic i docte Conservador del Museu Diocesà de Barcelona, féu un estudi complet d'aquest tipus iconogràfic, que va ésser publicat, i on el lector interessat trobarà tot el que es pugui dir en aquest aspecte, ja que en aquesta simple nota, no tenim espai per a ocupar-nos-en. La transmi-

Museu de la Ciutadella de Barcelona

Inscripció de la Majestat Romànica: «Iesus Nazareus Rex Iudeorum»

sió del tipus a Occident, sembla que es produí per la devoció del Crist de Succa; imatge oriental que arribada a la ciutat d'Itàlia de faisó miraculosa, tingué un culte i una devoció general en els temps romànics, la qual cosa féu que es repetissin imatges parelles i devinguessin aquestes un tipus de Crist, que a Catalunya té exemplars tan notables com la Majestat de Caldes i el Crist de Salardú a la Vall d'Aran, entre altres.

Considerat escultòricament, el Crist de la Col·lecció Batlló és interessantíssim, i apoia la teoria avui sostinguda pels més eminents tractadistes, de l'ascendència orfebrística de l'escultura romànica. En el cas d'aquesta testa tallada en fusta que ací reproduïm, la comparació amb models d'orfebreria ha estat feta i té paral·lels

curiosos en peces notables de l'orfebreria romànica produïda els segles xi i xii en els

obradors monàstics de les vores dels rius Mossa i Rhin. Encara un paral·lel més proper ha pogut establir-se entre la testa del Crist Batlló i la testa d'un Crist en coure sobre daurat del segle xi que hi ha en una de les vitrines d'orfebreria romànica al Museu de la Ciutadella i que adquirírem d'origen a l'església de Moró, en el Montsec. La tècnica dels cabells i de la barba és eloqüent en aquest punt i ella té models anteriors a totes les talles, en l'orfebreria renana i mossena. En alguns voris la tècnica és repetida, però és sempre en peces posteriors a les peces d'orfebreria modèlica que poden retreure's com a exemple. El mateix passa en les escultures de pedra que presenten aquesta característica; totes són posteriors als models orfebrístics.

Això inclina a creure que els models d'aquestes talles eren models d'orfebreria. El cas no és únic i per tal no fa més que corroborar aquesta idea. La talla en fusta policromada serà una imitació pobra del model metàl·lic. Això passa amb els frontals romànics nostres que provadament imiten orfebreria i altres imatges catalanes del període romànic ho demostren també amb molta precisió.

En el Crist Batlló, demés, tots els altres elements de forma i de policromia, s'avenen a la possibilitat d'una

ascendència metàl·lica. Forma de mans, massissor del cos, absència de superfícies intrincades, com per ésser dutes a la fosa. La policromia, no sols s'avé a les possibilitats d'un revestiment d'esmail, sinó que evidentment tracta de donar-ne la sensació.

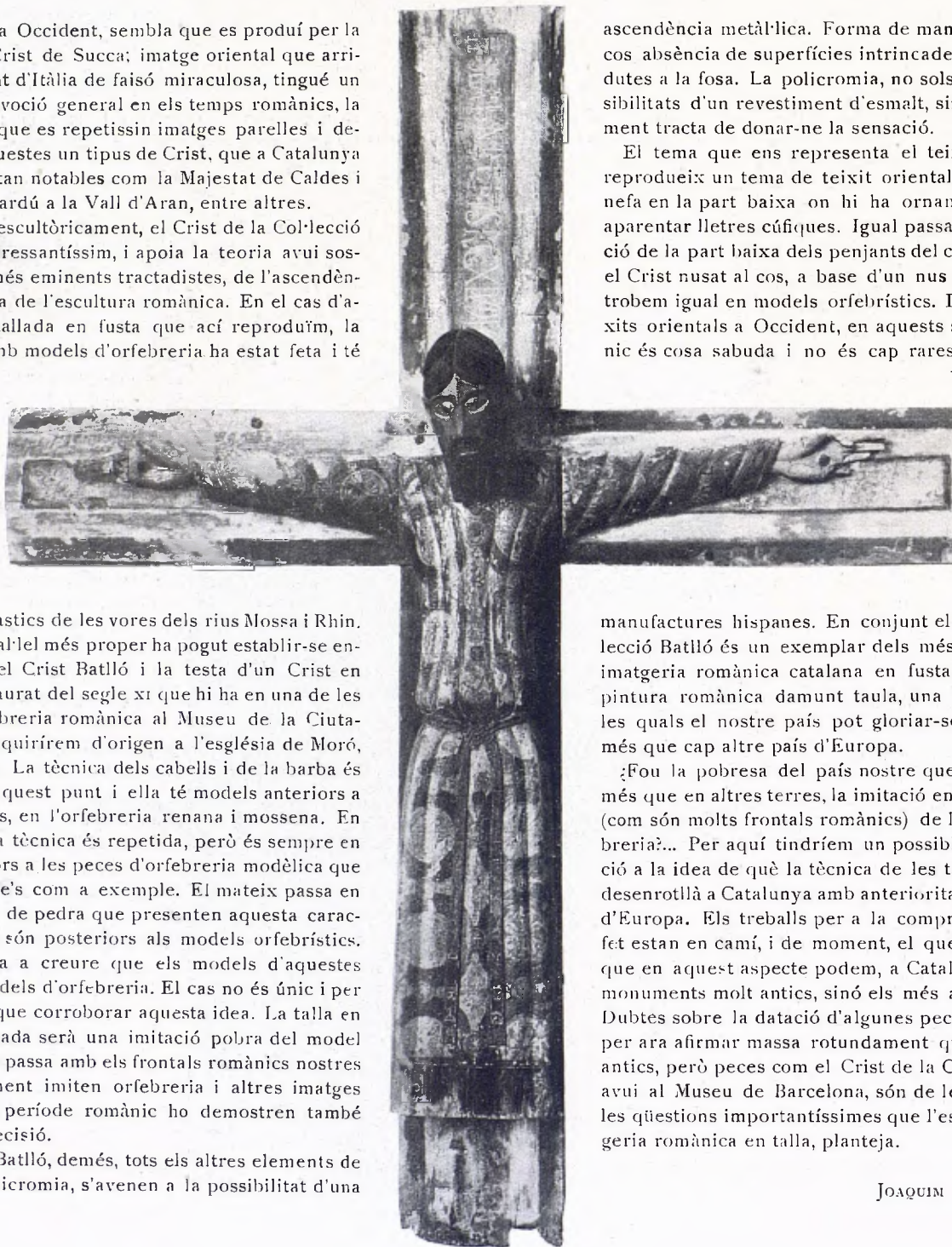
El tema que ens representa el teixit de la túnica reproduïx un tema de teixit oriental, orlat d'una cenefa en la part baixa on hi ha ornaments que volen aparentar lletres cúfiques. Igual passa amb la decoració de la part baixa dels penjants del cinell que porta el Crist nusat al cos, a base d'un nus entrelaçat que trobem igual en models orfebrístics. La voga dels teixits orientals a Occident, en aquests segles del romànic és cosa sabuda i no és cap raresa, trobar aquest

dibuix de teixit que tant pot ésser vingut del Orient com fet a imitació dels orientals en les famoses

manufactures hispanes. En conjunt el Crist de la Col·lecció Batlló és un exemplar dels més notables de la imatgeria romànica catalana en fusta, que és, com la pintura romànica damunt taula, una de les coses de les quals el nostre país pot gloriarse de posseir-ne més que cap altre país d'Europa.

¿Fou la pobresa del país nostre que desenrotllà ací més que en altres terres, la imitació en fusta i en estuc (com són molts frontals romànics) de les obres d'orfebreria?... Per aquí tindríem un possible camí d'inducció a la idea de què la tècnica de les talles de fusta es desenrotllà a Catalunya amb anterioritat a altres països d'Europa. Els treballs per a la comprovació d'aquest fet estan en camí, i de moment, el que podem dir, és que en aquest aspecte podem, a Catalunya, presentar monuments molt antics, sinó els més antics d'Europa. Dubtes sobre la datació d'algunes peces no permeten per ara afirmar massa rotundament que sien els més antics, però peces com el Crist de la Col·lecció Batlló, avui al Museu de Barcelona, són de les que pesen en les qüestions importantíssimes que l'estudi de la imatgeria romànica en talla, planteja.

JOAQUIM FOLCH I TORRES

Crist en «Majestat» procedent de la Col·lecció Batlló avui al Museu de la Ciutadella (Barcelona)

EL GRECO

L'ASSUMPCIÓ DE MARIA

Quadro de la Col·lecció Nemes, venut ara en venda pública a Amsterdam, assolint el preu de 70.000 dòlars

GOYA.—«Retrat de la Marquesa de San Andrés», de la Col·lecció Nemes, venut a Amsterdam pel preu de 14.500 dòlars

Un Greco i dos Goya venuts a Holanda

A Amsterdam, els dies 13 i 14 de novembre, va tenir lloc la venda a pública subhasta de la Col·lecció del Baró Maczell de Nemes, instal·lada a Munic, on resideix habitualment el seu propietari. Alguns dels quadros que figuraven en la venda havien passat anys en dipòsit en Museus, tals com la Pinacoteca de Munic, el Museu de Berlín i el de Budapest. Ultra pintura, el Baró de Nemes posseïa una sèrie quasi única de tapisseries dels segles XIV, XV i XVI, on hi havia peces meravelloses, una col·lecció de peces d'indumentària litúrgica compostes de riquíssims teixits i brodats, que avui seria difícil de reunir. Encara tenia el Baró una col·lecció d'esmalts de Limoges en champlévé i pintats, de 'es més superbes, i una altra col·lecció de bronzes i orfebreria del més alt interès.

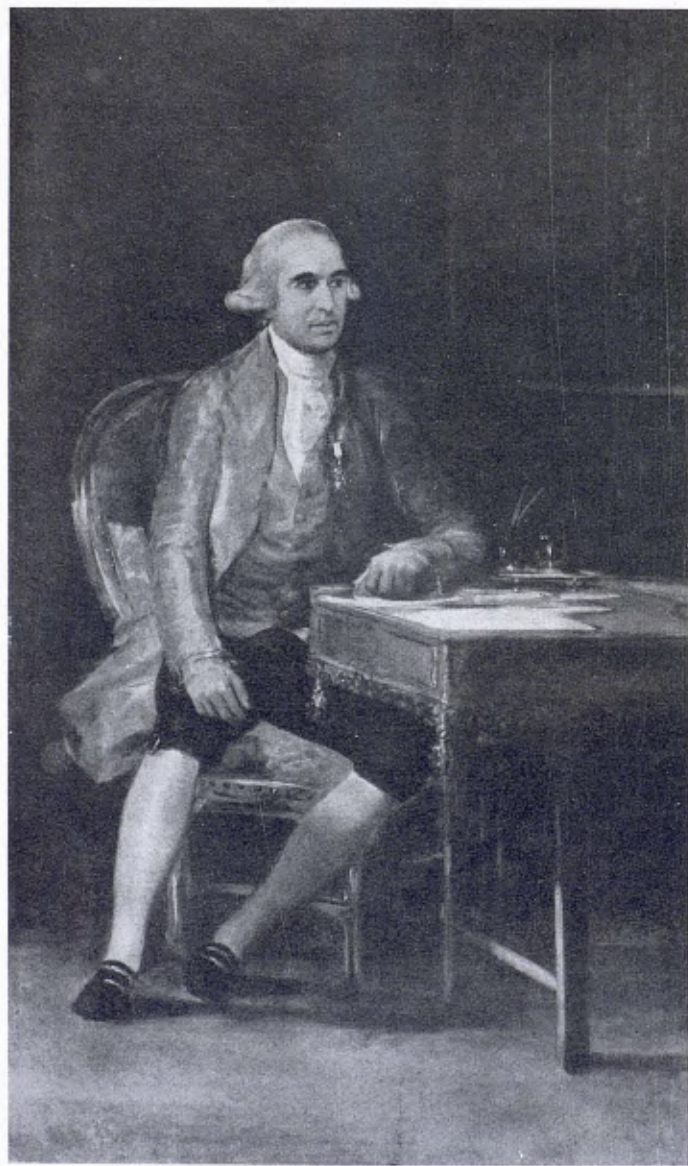
Cal dir que de la col·lecció de pintura, abans de posar-se a la venda n'havien sortit algunes de les peces més formoses i més valuoses i que altres de les moltes

que posseeix el Baró Nemes no han estat portades a la subhasta.

L'obra per a nosaltres més interessant d'entre les pintures venudes, era el quadro d'El Greco, «L'Assumpció de Maria», que de feia anys estava en dipòsit a la Pinacoteca de Munic, junt amb altres quadros de la mateixa propietat, i entre ells un de Tintoretto. Al costat de l'obra d'El Greco, que ací reproduïm, figuraven a la venda dues teles de Goya, que també donem ací reproduïdes.

L'obra d'El Greco cal datar-la entre 1613 i 1614. El quadro procedia de Càdiç i d'allí passà a Madrid, a mans del senyor Boronlo; d'ell anà passant d'una a l'altra a les següents col·leccions: Marquès de Casa Torres, Marquès de la Vega Inclán i senyor Lluís de Navas. Seria venut amb altres quadros que, procedents de la dita col·lecció, es troben avui dispersos,

(Segueix a la pàg. 24)

GOYA.—«Retrat de D. Francisco de Saavedra», de la Col·lecció Nemes, venut a Amsterdam pel preu de 26.000 dòlars

RAMON MARTÍ I ALSINA

El Bornet (Foto Serra)

Comentaris a la valoració de les obres d'art

En una subhasta celebrada darrerament a Can Maragall, un bocet de Martí i Alsina ha estat adquirit pel preu de 15.000 pessetes. En Martí i Alsina no hauria mai somiat aquest preu, ni el de 10.000 pessetes per un bodegó, com el que va adquirir el senyor Ferran Benet, i menys encara el de 50.000 pessetes que va pagar per la seva tela «La Tardor», el senyor Rosés, un altre conegut col·leccionista de Barcelona. Les obres d'En Martí—les quals en el bo de la seva vida eren adquirides a cinc centes i dues mil pessetes—, una vegada mort ell i passat de moda, no valgueren quasi res. Cal dir que del desprestigi de l'obra d'En Martí, en gran part, les circumstàncies de la seva vida agitada i romàntica n'eren la causa. Treballant per complir compromisos que fàcilment contraïa, produïa, en aquest casos, molt i dolent. Fou aqueixa pintura la que desprestigià un pintor que no direm que fos el millor, però sí (a part el cas genial i isolat de Fortuny) el més dotat de tots els que treballaven a Catalunya en els tres primers quarts del segle XIX.

De la valor d'aquest pintor, però, moltes obres en donen testimoni. Sembla estrany que l'oblit pogués fer-se damunt d'elles. El fet és, però, que fou oblidat.

D'on ve, doncs, ara aqueixa resurrecció de Martí Alsina? És que hem après a judicar millor? És que el món ha canviat i el judici dels homes ha millorat i veiem les coses clares?...

Per a veure les coses clares, en tot temps, no cal sinó conservar la retina neta de prejudicis i mirar-les bonament. Així, la rehabilitació d'En Martí, l'estima que van guanyant de dia en dia les seves obres, vénen simplement del fet d'haver-nos-les mirat amb calma, en lloc i forma per a fer-ho.

En efecte, quan era director dels Museus En Joaquim Folch i Torres, i fou cridat per la Comissió de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona l'any 1918, per a formular un projecte d'Exposicions d'Art, va posar a la base del projecte la celebració anual d'una exposició retrospectiva destinada a revisar l'obra d'un dels nostres mestres morts del segle XIX. L'exposició havia d'ésser acompanyada de la publicació d'una monografia de l'artista, en la qual fos estudiada la seva personalitat i la seva obra.

El projecte es portà a cap i l'exposició va celebrar-se. A proposta del nostre amic, la primera retrospectiva fou dedicada a Martí i Alsina. La Junta d'Exposicions encomanà, aleshores, al senyor Folch i Torres la biografia i crítica del pintor, la qual fou publicada sota el títol «El pintor Martí i Alsina». I des que hi va haver exposició i llibre, les teles d'En Martí van pujar de preu.

El cas es repetí a les exposicions de Vayreda—que biografia i organitzà el nostre Rafael Benet—, i les d'En Mercadé i En Simó Gómez—les quals organitzà i també biografia En Feliu Elies.

R. MARTÍ I ALSINA

Bodegó - Col. F. Benet (Foto Serra)

En exposar aquests fets, no tracto d'atribuir solament als meus amics la glòria de la rehabilitació dels pintors esmentats, puix també reconec l'eficàcia dels articles a revistes i diaris d'altres crítics—especialment, respecte a Martí Alsina, plau-me recordar l'estudi que sobre aquest pintor féu Alexandre Cortada a les planes del *Vell i Nou*. Això vol dir, doncs, que la tasca de valoració de les nostres valors artístiques—la qual, com tantes altres coses, ha estat interrompuda—tenia per a nosaltres un interès cabdal, i que aquestes valors no seran reconegudes fins que s'hagi fet l'exposició i l'estudi que mereixen. Per això, també són d'alabar les iniciatives particulars que s'han fet en el mateix sentit per a seleccionar les obres dels nostres artistes contemporanis, com són les «Monografies d'Art», que edita Joan Merli, i la pròxima aparició de la col·lecció «Els Artistes Catalans», dirigida per Carles Capdevila i editada per la dilecta publicació *La Nova Revista*.

Aquesta conseqüència a què ens porta l'anàlisi de la petita actualitat d'una subhasta de pintura, és important. Ella ens posa de cara al compliment d'un dels nostres deures: el de controlar la valoració de les nostres obres d'art. Deure que, en molts altres aspectes s'ha complert, i, d'altra banda, ens demostra que a tot esforç en aquest sentit ha correspost un resultat brillant.

Ací tenim, com un de tants casos, el dels nostres primitius medievals. Cinquanta anys endarrera, els nostres retaules gòtics no valien res. Per dos cents

duros podíeu comprar peces extraordinàries. El Retaule de Mestre Alfonso, que hi ha al Museu—la millor pintura del segle XV que hi ha a Catalunya—fou ofert al senyor Bertran i Musitu, fa una trentena d'anys, per cinc mil pessetes, el qual, aleshores, estudiant de vint anys, no les tenia a mà. Altres casos podríem citar eloqüents com aquest. En aquell temps les taules catalanes venudes a París per pocs quartos, eren aprofitades per alguns marxants poc escrupolosos per a fer falsificacions de pintura italiana primitiva: damunt els trets rústecs i concisos de les nostres imatges, quatre retocs d'estil sienès, i el retaule camuflat d'italià corria el món vers una nova sort. Encara se'n troben ara! Un d'ells ben netejat del camuflatge—el qual avui és al Museu de la Ciutadella—duia amagada, sota la pintura siamesa (?) la signatura d'un mestre aragonès.

Doncs, ha bastat que la nostra pintura medieval hagi estat estudiada i que el Museu de Barcelona la recollís amb amor, per a què fos valorada. Quatre llibres escassos han fet aquest miracle, i avui jo us dic que quan els marxants de fora poden haver un

(Segueix a la pàg. 18)

R. MARTÍ I ALSINA

La Tardor - Col. Rosés (Foto Vidal i Ventosa)

ISIDRE PUIG-BOADA, arquitecte

Torre a Vallvidrera (Barcelona)

L'arquitectura d'Isidre Puig-Boada

Isidre Puig-Boada és un arquitecte d'aquella promoció que reaccionà contra les excentricitats de la moderna arquitectura catalana, mirant Itàlia. Terra mediterrània la nostra i gairebé sense Renaixement, no li anirà malament aquest mirar vers els grans exemples arquitectònics de Florència, sobretot. Puig-Boada, de cara a Florència i pensant en català, ens ha donat una arquitectura plena d'àuria discreció.

Arquitectura simple i sòbria, però tota graciosa. En adaptar les fórmules renaixentistes, Puig-Boada ho ha fet amb delicada i vivent sensibilitat; per això les seves construccions s'agermanen amb aquelles altres que els barcelonins dels segles XVII, XVIII i fins a mitjans del XIX, ens llegaren. I aquesta germanor existeix amb tot i les diferències d'estil, per les quals algunes d'elles es separen de la puresa primi-

tiva que Isidre Puig-Boada acostuma a practicar.

Les construccions del nostre arquitecte són del més pur barcelonisme; tenen un sentit tradicional, sobretot, pel sentiment de la proporció.

Isidre Puig-Boada no és pas que s'hagi cenyit al seu florentinisme, perquè no pugui fer altra cosa, sinó més bé per entusiasme i per un sentit de responsabilitat. En algunes construccions l'arquitecte mostra la seva estimació per Gaudí d'una manera ben franca; però Puig-Boada, com Folguera i Ràfols, amb tot el seu entusiasme per l'obra gaudiniana, no el segueix pas d'una manera massa exterior. Així, per exemple, en el cementiri de Pineda hi ha ben manifest, encara que ponderat, un cert gaudinisme. El mateix arquitecte, parlant d'aquest cementiri, ens deia que havia partit per a projectar-lo, com a nota emotiva, de la tanca del Parc Güell. El gaudinisme ací és cosa ben assimilada i solament es pot parlar de sentit gaudinià.

En altres construccions, dintre la fesomia renaixentista, Puig-Boada empra en algun petit detall ornamental aquest sentit gaudinià. Així, en unes cases que actualment l'arquitecte té en estudi, les quals han d'ésser bastides a Blanes (el projecte de les quals publicuem), hi ha en els detalls dels ferros de les cantonanes, aquell sentit del qual Gaudí feia participar les seves creacions ornamentals en aquesta bella matèria.

Fins a la data, Puig-Boada ha realitzat les següents obres, totes elles dignes del seu nom, plenes, per tant, d'aquella difícil i admirable discreció de què ja hem parlat:

A Manlleu arreglà una casa conservant alguns elements tradicionals de la façana, però dotant-la d'un ordre que no tenia. També allà construí—gairebé es pot dir de nou—la Caixa d'Estalvis.

A Blanes construí, aprofitant alguns muntants antics de finestres i portes, la casa del doctor Roig i Raventós, seguint, volgudament, tot renovant-la, la

tradició de les nostres masies. També en aquesta ciutat de la Costa Brava ha restaurat una casa i n'està construint dues de noves.

És d'ell, com havem dit, la porta i la tanca del cementiri de Pineda.

A Vallvidrera hi té la magnífica torre que publiquem, d'un escaient florentinisme.

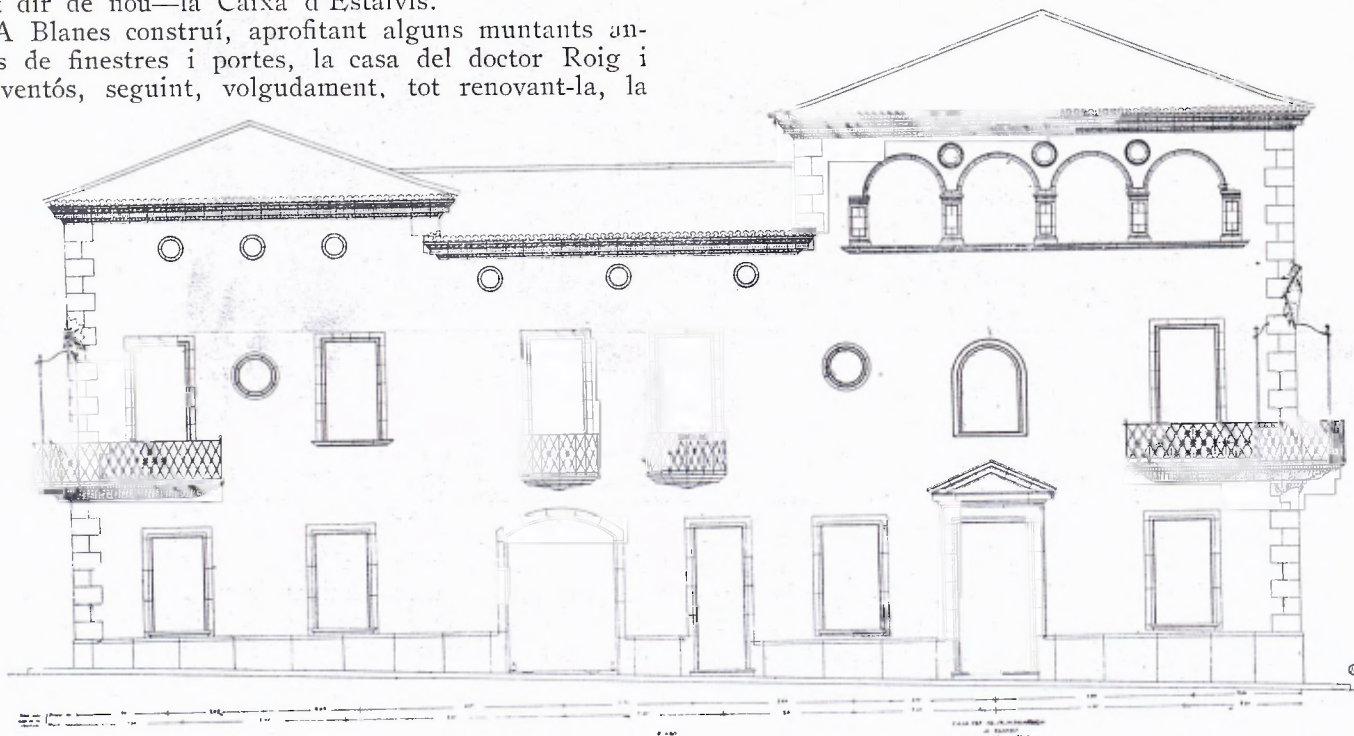
A Sant Gervasi projectà i dirigí les cases de lloguer emplaçades en els carrers de Munné i Vilana—que també publiquem—, en les quals les qualitats de l'artista—daurada discreció, barcelonisme, etc.—es manifesten de la manera més pura.

Puig-Boada ha restaurat escaientment—és a dir, sense deformar-ne el caràcter—la bella masia de can Molas, de Premià de Dalt. També ha continuat la restauració d'«El Convent» de Blanes, propietat de Cases-Carbó, restauració que inicià Font i Gumà.

La primera obra de Puig-Boada s'alça a Ocatà.

L'arquitectura catalana ha entrat, amb els homes de la promoció de l'arquitecte que avui assenyallem a l'atenció dels nostres llegidors, pels camins de normalitat dels quals s'havia desviat una hora. Darrera aquests artistes que han preparat les generacions noves amb un coixí riquíssim de tradició, vindran els nous arquitectes que ja s'anuncien, que faran un art modern i per això mateix normalíssim. Per als Puig-Boada, els Folguera, els Goday, els Torres, els Florensa, els Ràfols, etc., els arquitectes que demà diran la paraula pels temps nous, segurament ho faran d'una manera més escaient, perquè hauran tingut aquests predecessors sensibles, que els hauran fet veure els perills d'una novetat sense raciocini, i, sobretot també, de com totes les teories poden fallar si no les maneja un artista.

RAFAEL BENET

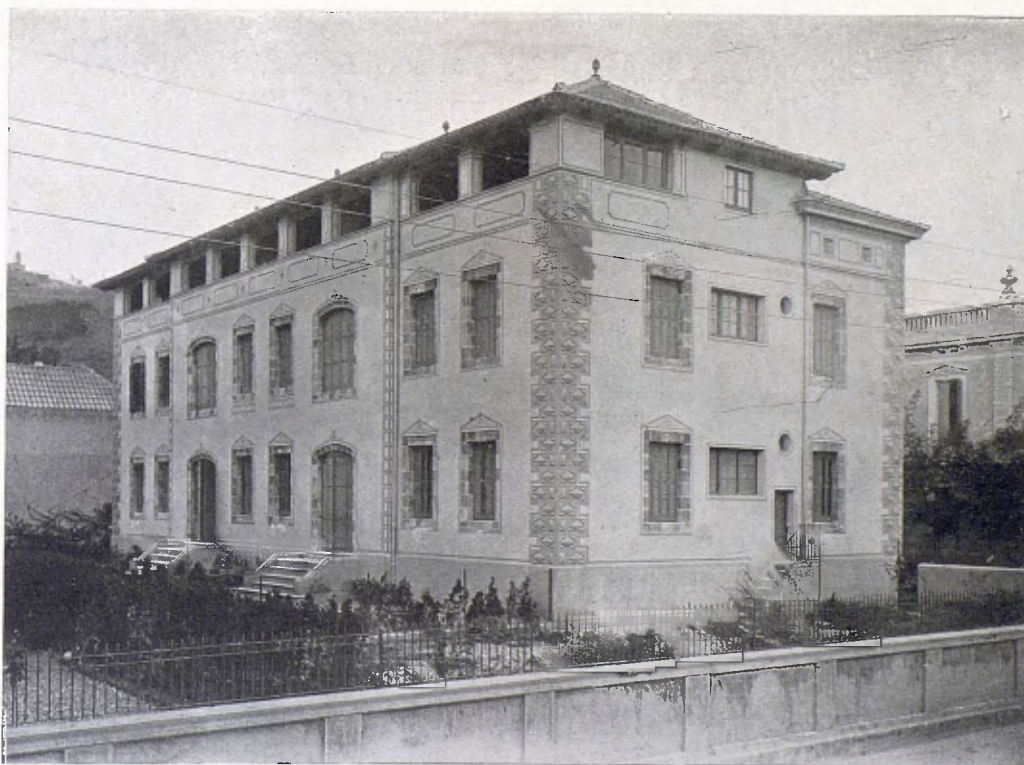

ISIDRE PUIG-BOADA, arquitecte

Projecte de dues cases de Blanes

ISIDRE PUIG-BOADA, arquitecte
Cases de lloguer a Sant Gervasi (Barcelona). Façanes principals

ISIDRE PUIG-BOADA, arquitecte
Cases de lloguer a Sant Gervasi (Barcelona). Façanes principals i lateral

FRANCESC VAYREDA

F. VAYREDA

Autorretrat (Folc Serra)

Recordo que un estiu, ara fa divuit anys, molt sovint a la font de Sant Roc, d'Olot, veia pintar un jove que després vaig saber que era En Vayreda. Poc podia sospitar jo aleshores que algun dia hauria de parlar d'aquell pintor i de tota la colla que en aquella època constituïen el nucli jove del que hem convingut anomenar escola olotina.

D'aleshores ençà, els atzars de la vida ens han obligat a convertir en professió allò que de jovenet covàvem com una afició inextingible, i en deu anys el nom d'En Vayreda i el dels seus companys d'escola se'ns ha fet familiar. Pocs, però, ens han obligat com ell a fer més giragoneses per seguir-lo. Curiós de totes les novetats, fàcil d'expressió i dotat d'una agilitat manual extraordinària, Vayreda, durant uns quants anys, volgué provar totes les aventures que

la inquietud de l'època oferia als que sentien l'atracció de les fórmules extremistes.

En el cas de Vayreda, però, el pòsit de la tradició familiar i local era massa dens perquè tard o d'hora no hagués de solar la personalitat del jove pintor olotí i enquadrar-lo d'una manera definitiva en els rengles de la pintura moderna catalana, en aquesta pintura que avui representa el centre liberal del nostre panorama artístic. Avui, en efecte, Vayreda, ocupa un lloc ben definit i eminent entre els nostres mestres joves. En la seva pintura, d'arrel olotina, és a dir, realista i bucòlica, hi ha fosa una punta de la nerviositat, del picant que recollia en les excursions juvenils pels dominis extremistes d'un moment.

La pintura actual de Vayreda, pintura reflexiva, enfocada cap a la tradició pairal, conserva encara un pensament d'aquella acidesa juvenença, i aquest regust és un dels millors encisos d'aquesta pintura sàvia, fàcil, tècnicament insuperable, però que, pel que es refereix al concepte, a vegades vacilla, perquè no sap resignar-se a abandonar certes troballes que se li posen a tret de la mà tot fent el seu camí. En els paisatges aquest element imponderable que neix de l'avidesa de l'artista, està gairebé dominat del tot i assimilat en profit de la unitat estilística i de la personalitat. D'aquell punt d'acidesa neixen els verds aguts, humits, lluents; el natural hi és estimulat per lliçons apreses en altres llocs, i gràcies a aquesta intervenció insensible, el paisatge històric olotí, elimina una mica de greix i respon a l'octava alta amb uns acords tendres, incísius, de ressonància metàl·lica.

En les figures el procés ha estat semblant; algunes de les seves composicions anteriors, a força de voler ésser verídiques, tenien una mena d'immobilitat, dura, retallada. S'hi sacrificaven certs recursos a un concepte més auster de la plàstica. Avui, per aquest camí àrid, el pintor ha arribat a solucions humaníssimes: alguns retrats, alguns nus, dels que ha produït durant aquests últims anys tenen una simplicitat aguda, carregada de sensibilitat i d'intenció.

En l'exposició que aviat inaugurarà Vayreda, l'última etapa del seu art queda ben definida. Els paisatges s'han enrobustit sense perdre la precisió i el nervi; les figures s'han afinat, s'han fet més complexes pictòricament tot mantenint l'afinitat intencional i la severitat d'estructura que els dona l'amable gravetat que caracteritza actualment l'obra de l'il·lustre pintor olotí.

CARLES CAPDEVILA

F. VAYREDA

Paisatge (Foto Serra)

F. VAYREDA

«Baigneuses» (Foto Serra)

F. VAYREDA

Retrat (Foto Serra)

Gitaneta (Col·lecció Sala)

Gitana (La Pinacoteca)

Pintura (La Pinacoteca)

Dibuix (Galeria Laietanes: Sala Merli)

PINTURES I DIBUIX D'ISIDRE NONELL

(Fotografia de F. Serra)

Pintura (Subhasta Sala Parés)

Paisatge (La Pinacoteca)

Gitana (Col. Mompou: La Pinacoteca)

LA FIGURA D'ISIDRE NONELL

Isidre Nonell cada dia és més gran. La seva figura s'ha actualitzat darrerament amb les exposicions d'obres seves en algunes de les nostres galeries d'art (La Pinacoteca: Exposició d'obres de Nonell pertanyents a les col·leccions Valentí i Julià; Sala Parés: Subhasta d'art del mes de novembre; Exposició de dibuixos de les Galeries Laietanes, organitzada per Joan Merli).

Fan bé els nostres «managers» de les sales d'exposicions de recordar-se d'aquesta figura, que obrí, a casa nostra, la porta a la veritat pictòrica contra tota convenció.

Des de la mort de Nonell han passat disset anys, durant els quals s'han succeït a empentes les modes i les tendències plenes de real inquietud, plasmades a vegades per alguns homes que els infonen el buf eternal. L'arrivisme, el suobisme i l'agudesia de la sensibilitat artística ben esmolada, han clamat i gesticulat alhora, per la qual mescla ens n'ha pervingut cridòria confusa i atúidora.

Moltes coses han envellit durant aquests anys i ben de pressa, «tan de pressa—diu el pintor i escriptor d'art Jacques-Emile Blanche—com l'estil dels números de Noël dels grans magazines il·lustrats o la forma dels «flacons» de perfumeria». El que ens semblà bo un matí, ens aparegué dolent la mateixa nit. De tota aquesta beneïta confusió, es van destriant, de mica en mica, les valors positives. Nonell ressorgeix més jove i més potent que mai de les tenebres de la incomprensió i del silenci, amb les quals fou obsequiat durant la seva vida per la crítica assenyada, per la gran majoria de pintors i pel bon públic acostumat a la visita dominical d'aquell Can Parés, que tan bé s'associa amb les pastisseries del barceloní carreró de Petritxol; públic admirador de truculències o amb un concepte de la bellesa suministat per les preceptives en voga, en consonància amb la boniquesa dels maniquis de les perruqueries.

L'art de Nonell, sa, fort, corpori, va esdevenint clàssic, naturalment, sense haver pretingut ésser-ho. Aquests artistes que pretenen ésser clàssics—exclama Elie Faure—semblen aquell militar del temps de Felip VI, que s'adreçava així als companys d'arma: «En avant, mes amis, pour la guerre de Cent ans!»

Un no és clàssic—diu el mateix Faure—, a vegades un se'n torna; és a dir, en art passa com amb el vi, que quan és bo esdevé ranci amb els anys.

En l'obra d'Isidre Nonell hom saboreja cada dia amb més plaer el gust de la qualitat per la qualitat. Aquesta virtut substancialment qualitativa de la pintura de Nonell li fou més o menys reconeguda en vida; però a més cal dir que Nonell és un artista complet, amb un sentit substantiu de la forma, més pro-

fund, si cap, que el de la mateixa escultura. Quina corporitat! Com s'esfonsen les teles de Nonell. Tenen la concavitat de l'espai, amb l'aire i l'ambient, i, allà dins, la convexitat de les formes, sense sortir-se mai del pla del marc, més aviat uns pams més endintre.

Isidre Nonell, amb el seu biològic «Jo pinto i fora», dóna una bona lliçó a aquests temps d'apriorismes intel·lectualistes aplicats a la plàstica—avui que hi ha tants i tants pintors que es devaten endebades pintant amb teories i no amb els ulls, és magnífic recordar el «Pinto i fora» nonellesc.

«Les peintres ne ressemblèrent plus de jouex. Hercules, mais, a des conférenciers», diu Leon Werth. I en contraposició a aquesta mena de pintors-filòsofs, diu Henri Bergson: convençut a més de les dificultats de trobar una filosofia de la pintura, si no es basa, gairebé únicament, en el misteriós empirisme del «Pinto i fora».

«Il me semble, qu'en matière d'esthétique, plus que partout ailleurs, la grosse difficulté est de poser les problèmes, et qu'on ne peut les poser sans les avoir jusqu'à un certain point résolus. Quoi qu'il en soit, les questions essentielles qu'un philosophe adressera à des peintres graviteront toujours plus ou moins autour de celle-ci: Qu'est-ce qui fait le mérite proprement pictural de la peinture? Une fois écarté l'intérêt en quelque sorte littéraire (émotionnel) que le tableau peut présenter par les associations d'idées qu'il évoque; une fois éliminé surtout ce que nous donnerait la reproduction de la réalité par la photographie en couleurs, que reste-t-il? Que nous apporte le peintre?

»Je ne crois pas, d'ailleurs, que les problèmes de ce genre, puissent être résolus en termes généraux, ni que les mots ici suffisent à traduire la pensée. Je me suis dit bien souvent que si un vrai peintre voulait nous retracer l'histoire de son œuvre, prendre à un chacun de ses tableaux les plus caractéristiques et nous expliquer comment il l'a progressivement réalisé, par quelles transitions, par quelles hésitations il a passé, pourquoi il s'est corrigé de telle et telle manière, sur tel ou tel point, pourquoi il s'est arrêté à ceci plutôt qu'à cela (explications qu'il ne pourrait fournir qu'en s'aidant continuellement du dessin et de la couleur), il nous donnerait ce qu'il peut y avoir de plus instructif pour l'esthéticien et le philosophe: nous aurion véritablement une philosophie de la peinture. J'ai cherché, jadis, s'il existait quelque chose de cet ordre, et je ne l'ai pas trouvé chez les peintres d'autrefois, par même chez Delacroix, qui

(Segueix a la pàg. 24)

ARÍSTIDES MAILLOL

Venus

GASETA DE LES ARTS s'honora publicant aquesta reproducció de la Venus de Maillol, obra escultòrica que fou el succés del passat «Salon d'Automne» de París. El català de Ba-

nyuls, Maillol, ha retrobat fa temps la mesura hel·lènica, mesura que guarda el nostre mar, GASETA DE LES ARTS publicarà pròximament un estudi sobre l'obra d'Arístides Maillol.

JOAQUIM MIR

Paisatge

IU PASQUAL

Paisatge

JOSEP LLIMONA

Figura

J. SUNYER

Dona i nen

ENRIC CASANOVAS

Talla directa

I Saló de «La Nova Revista»

A les Galeries Maragall ha tingut lloc el I Saló de *La Nova Revista*, compost de dotze obres de dotze artistes diferents, la qual cosa no vol dir que aquestes dotze obres siguin les millors que ha produït l'art català contemporani, ni que cada una sigui la millor de cada artista, ni tan sols la més recent. Sembla que aquestes eren les intencions, però l'organització un xic improvisada, ho ha impedit.

Així, R. Canals i M. A. Espinal han contribuït amb dues obres de data més o menys reculada, però que no per això deixen d'ésser interessants. El cap femení obra del primer és un producte de transició entre dues èpoques de l'artista. El paisatge del segon no és pas cap obra característica ni de les més reeixides. Domènec Carles ha presentat una pintura més acurada de color i Joan Colom un dels seus darrers paisatges molt ben entonat; Feliu Elias, una de les seves meravelloses natures mortes, resulta amb aquella exactitud escrupolosa de qualitats típica seva;

Galwey, un paisatge dintre la seva tònica simpàtica i equilibrada i Joaquim Mir un dels seus paisatges més lírics, d'una intuïció miraculosa, que és un dels més reeixits festivals colorístics. La composició de dona i nen de Joaquim Sunyer és una de les obres més madures de l'artista, ponderada i intensa, expressiva i equilibrada. Iu Pasqual ha contribuït amb un paisatge realitzat d'una manera nova en ell: d'estructura més despallada d'incidentes, tendint cap a una robustesa simple quasi de «fauve», tant en la composició com en el color.

Els escultors dels quals han figurat obres són: Enric Casanovas, amb una testa mallorquina, talla directa, d'època ja superada per l'escultor; Duniac, amb un nu de bronze d'un cert afrancesament, i Josep Llimona, amb un nu femení en marbre tractat a la seva reconeguda manera suau i ferma alhora.

Fotografies F. Serra

JUST CABOT

J. LL. ARTIGAS

Ceràmiques de gres exposades al Saló de Tardor 1928, París (Foto. G. Thiriet-París)

Les ceràmiques de J. Llorens i Artigas

El Saló de Tardor d'enguany, a París, ha rebut, per primera vegada, i amb totes les honors, l'obra ceràmica de Josep Llorens Artigas. Rigorosa obra ceramista que, deixant de banda la decoració, l'artista ha volgut recolzar, essencialment, en la puritat de la matèria. Aquests vasos de gres, portats al Saló de Tardor, han triomfat per la meravellosa qualitat de la pasta i dels esmalts: dos elements en els quals Llorens Artigas ha realitzat un formidable procés de creació, posant en aquesta tasca tota la fervor del seu temperament excepcionalment dotat per als grans esforços.

Continguts en la graciosa forma d'aquests vasos, apartada per complet de les produccions standarditzades, la novetat dels tons i la riquesa de la matèria, posen aquestes obres a la sola resistible comparació dels grans japonesos i les porcellanes xineses.

El depurat gust estructural d'aquestes ceràmiques

i la delicadesa de llurs coloracions, arriben a una sàvia confluència estètica que l'artista ha previst en cada obra. Res no és confiat a l'atzar. La prèvia determinació dels tons mates, semi-mates o brillants, atesa la condició dels respectius esmalts, constitueix un dels més subtils problemes d'aquesta creació artística, que Llorens Artigas ha hagut de resoldre abans de confiar a l'acció del foc, a l'elaboració de les grans temperatures, l'execució del meravellós prodigi que converteix la primitiva pasta en una mena de diamant ceràmic.

Per arribar als resultats enguany obtinguts, Llorens Artigas ha hagut de prescindir de tot esperit d'emulació basat en l'espectacle de la producció moderna dels ceramistes occidentals. Això hauria limitat el seu esperit de més enllà i hauria posat una tanca a les inspiracions del seu fogós temperament. Solament l'art oriental podia oferir al seu sentiment

Esmalts plumbífers i stanífer. Camafu blanc i blau, interior vermell.

Gerro esmaltat stanífer i pintat damunt d'esmalt cru, negre, rosa i blanc
Ceràmica J. Ll. Artigas, decorada per Raoul Dufy

artístic camps prou amples on desfogar-se, i vers aquestes regions ha dirigit els impulsos del seu magnífic aprenentatge.

Però, el sorprenent, després, ha estat que ni un sol regust arqueològic no ha aparegut en la seva obra. I les ceràmiques inspirades en les sàvies lliçons de l'Orient han sortit del forn de Charenton-le-Pont amb una gràcia tendra, natural, espontània i, sobretot, moderna.

El triomf de Llorens Artigas és el triomf de l'obstinació, de la continuïtat, de la voluntat. En la pasta d'aquestes ceràmiques victorioses hi ha sang de la seva sang. Potser per això la bellesa refulgent i dura d'aquests vasos, porta, com les més admirades ceràmiques orientals, la tèbia palpitació d'una humanitat profunda.

MARIUS GIFREDA

Comentaris a la valoració de les obres d'art

(Continuació)

retaule català, no el camuflen pas—oh, no!—sinó que hi posen al peu d'un marc ben daurat, un rètol de llautó, on unes lletres gravades diuen: «Ecole Catalane», i per poc que puguin hi afegeixen encara un

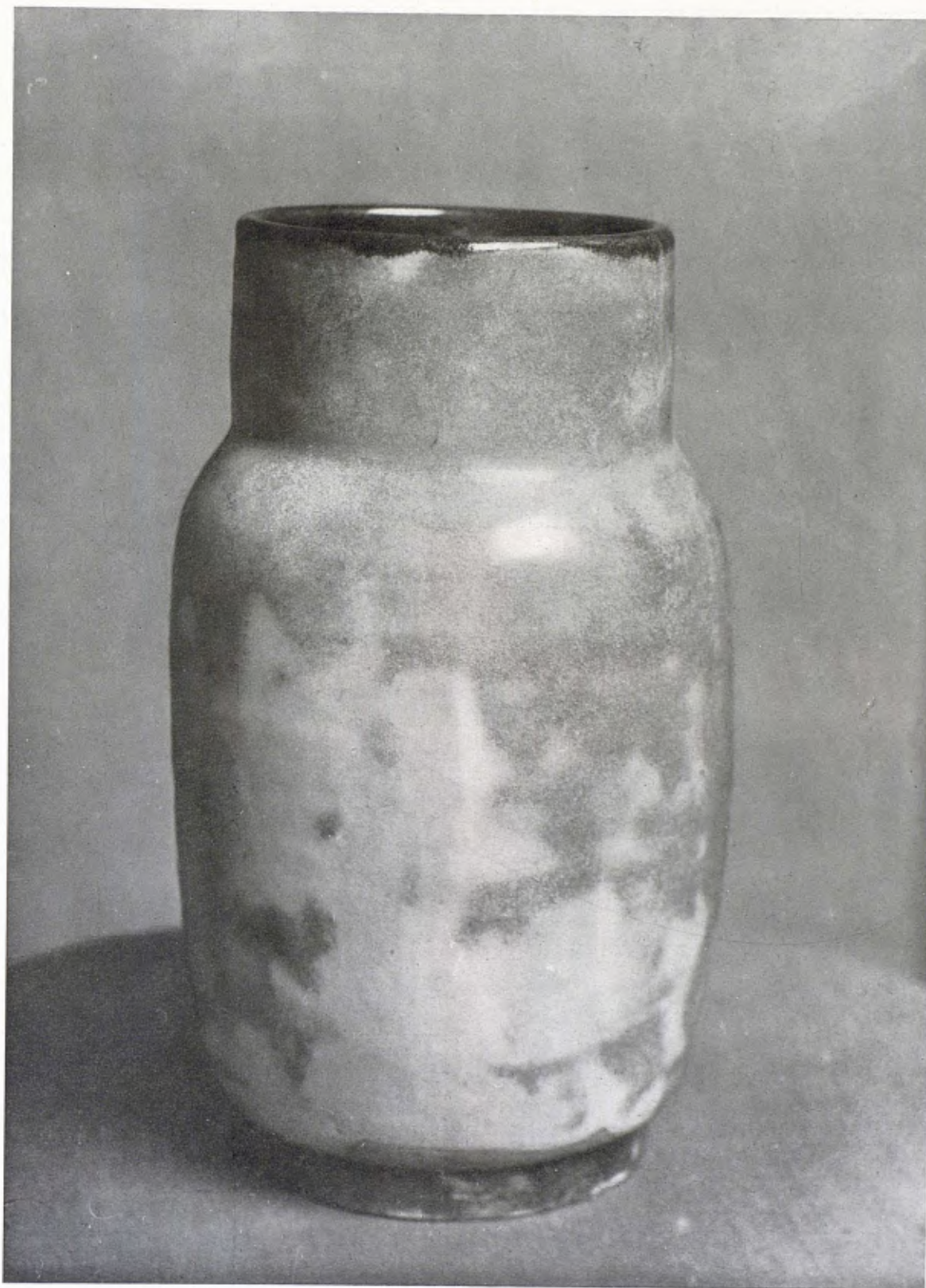
nom: «Borrassa», «Vergós»... I els preus, són, no cal dir-ho, d'escola coneguda.

Les coses tenen, evidentment, una valor intrínseca invariable. Una tela d'En Martí Alsina és tan bona a mil pessetes com a quinze, i el retaule era el mateix quan valia tres cents duros que ara que en val deu mil. El coneixement de la seva valor intrínseca és, però, el que ha donat un preu equivalent a llur categoria. I això vol dir que amb el coneixement de les coses, no són elles que milloren, sinó nosaltres. Heus ací el que és realment important.

Mirem el que vol dir, comprendre la valor d'una obra d'art; l'estima per ella que una quantitat en diner tradueix. Pensem en la diferència que hi ha entre un poble que compregui el seu art, i un poble que no l'estimi, perquè no el comprèn. Tantegem solament l'estat de cultura que un i altre revelen. Quantes coses no vol dir una disputa, ni que sia de cent pessetes, a l'hora d'adquirir una tela!...

De les mil pessetes que valia un dia «El Bornet», de Martí Alsina, a les quinze mil que se n'han pagat ara, hi ha certament una diferència de 14.000, però hi ha també una diferència de civilització que bé val alguna cosa més.

MARIUS GIFREDA

J. LL. ARTIGAS

Gres Neu i cendra. 1928

(Foto Serra)

(Foto Serra)

CARTELLS DE F. D'A. GALI

Modernitat en el concepte, elegància en la composició. Tot l'art de Francesc d'A. Galí s'inspira en aquest sentit heroic del color i de la forma que en podríem dir sentit decoratiu de la realitat. Francesc d'A. Galí, quan pinta, és un exaltat, perquè presenta el caire bell de les coses amb un abrandament d'illuminat. Però, és un exaltat, que, com diem, en els seus cartons o les seves teles, en els seus olis o els seus dibuixos, inflama únicament el costat amable de la bellesa. I en aquesta instintiva i orgànica selecció resideix la seva suprema elegància: una elegància essencial que va de dins enfora.

Francesc d'A. Galí sent l'evolució moderna de l'art; però ha sabut mantenir la seva obra en l'escament equilibri de l'audàcia i la ponderació. Mai la seva producció, per renovar-se, no ha caigut en falsos malabarismes, i les seves actituds més ardides han servat, sempre, un gest distingit i noble.

Modernitat en el concepte, elegància en la composició. I, demés, plasticitat, visió corpòria de la forma, del color i, sobretot, de l'espai. En els seus dibuixos, manta vegada l'espai, els espais, han aparegut res-

seguits i construïts amb tot el deteniment d'una forma ostensible i viva. En les seves més recents produccions, l'espai, sense necessitat de la línia que el ressegueixi, s'hi acusa amb una aguda i precisa densitat de sentits, amb una sensualitat gairebé carnal.

Modernitat, elegància i plasticitat, havien de fer de Francesc d'A. Galí un excepcional temperament per al conreu del cartell, per al conreu d'aquest art estimulant destinat a ferir la imaginació en substitució de les antigues banderes, amb una més precisa, concreta i enverinada eloqüència.

El millor cartell és aquell que, després de vist una volta, no s'oblida fàcilment. Aquesta condició permet, certament, l'ús il·lícit de l'extravagància. Per això, l'obra cartellista de Francesc d'A. Galí és doblement meritòria, perquè arriba a aquella condició impressionant, bo i servant la puritat estètica d'un art noble i digne. Els cartells de Francesc d'A. Galí no s'obliden fàcilment. I no s'obliden fàcilment per llur vigorosa bellesa.

M. ALCANTARA-GUSART

CARTELLS DE GALI

(Fotografies Vidal i Ventosa)

Salutació a Josep Pijoan

JOSEP Pijoan ha estat uns dies entre nosaltres, i el 28 del mes passat, embarcà a França vers l'Amèrica del Nord en la seva residència de Clermont a Los Angeles, on professa en el Pomona College, les assignatures d'Història Universal i d'Història de l'Art. Els motius del seu viatge a casa nostra han estat l'edició anglesa de la seva «Historia del Arte» editada per la Casa Salvat i la seva «Historia del Mundo» que surt de la mateixa casa editora, a més a més de l'estudi de les pintures murals romàniques de Catalunya que del temps que residia entre nosaltres ençà, s'han descobert, i que publicarà en la Col·lecció Monumental Cataloniæ.

Durant la seva estada breu a Barcelona, Josep de Togores féu un re-

Retrat de J. Pijoan, per Togores

(Foto Serra)

trat d'En Pijoan, que en record de la seva estada entre nosaltres i com salutació de la GASETA DE LES ARTS, al nostre amic, ens plau de reproduir avui. Ell ens dóna una imatge fidelíssima d'aquest Pijoan tan canviat. Recordem en aquests moments tot el que Pijoan ha fet per la cultura nostra. Ell fou un dels qui sembraren entre nosaltres les llevors d'inquietud i un dels qui amb la seva acció decidida i a estones desvergonyida i tot, ens ensenyà de fer coses. Ell primer que ningú compregué la importància que la nostra pintura romànica tenia, i a ell devem l'inici de la Col·lecció d'art romànic al Museu, que tan ben completada ha estat després, amb les pintures murals, que en gran part ell va descobrir i primer que ningú va estudiar.— LA REDACCIÓ

EXPOSICIONS BARCELONINES

SALA JOAN MERLI

Joan Merli, un temps editor d'antologies poètiques i monografies d'art, s'ha posat a fer de «marchand» alhora que ha renuat la seva activitat editorial. La importància actual, cada dia major, de la producció artística catalana, ens dota ja d'aquests productes, que comporta un mercat artístic quantios i valuós: el «marchand» i els seus «poulains». Com en altres casos semblants—com, d'altra banda, havia d'ésser així—, Merli és «marchand» d'artistes joves. Els pintors Bosch-Roger, Barradas, Capmany, Camps-Ribera, Castedo, Guàrdia, Mercadé, Marquès-Puig, Ricart, el dibuixant Ràfols, els escultors Granyer i Rebull són els artistes patrocinats. Per la sala de les Galeries Laietanes, on han d'ésser exposades llurs produccions, no han passat encara tots els noms de la llista, i la majoria dels que hi han passat han exhibit obres ja conegudes pel públic, puix que havien figurat en exposicions anteriors. La inaugural de la Sala Joan Merli

ha estat, doncs, més que res, una presentació, o una mena de programa.

Barradas i Camps-Ribera es decanten cap a l'avantguardisme, el primer com sembla que és el seu mitjà acostumat d'expressió; el segon, com una modalitat més de les que posa en joc. El sobri Jaume Guàrdia, amb les seves teles sinceres, el ben dotat i expressiu Bosch-Roger, els dibuixos amb lleu estilització geomètrica de Ricart i els més tradicionalistes de Ràfols, les teles de Marquès-Puig, tendents cada dia més a una exactitud formal, són, fins ara, allò que ha desfilat per la Sala Joan Merli.

Però el pinyol de l'exposició ha estat l'obra de Rebull, la figura femenina que formava una part del projecte de monument a Fortuny, del qual es parlà extensament en el número anterior de GASETA DE LES ARTS, fet que, sumat a l'esquifit espai, ens evita de parlar-ne.

J. C.

E. MEIFREN

(Estudi Areñas)

MARQUES-PUIG La Paperina
(Sala Merli)

E. MEIFREN

(Estudi Areñas)

J. REBULL Baix relleu amb cinc figures. Col. Rifà
(Sala Merli) (Foto Serra)

BOSCH-ROGER

Plaça d'Antoni López
(Sala Merli)

Col. Llopis

E. MEIFREN

(Estudi Areñas)

E. MEIFREN

(Estudi Areñas)

Un Greco i dos Goya venuts a Holanda

(Continuació)

a Barcelona, Madrid, Mallorca, Xicago, etc. El quadro ha figurat a diverses exposicions d'art espanyol a Munic (1911), a Budapest (Museu de Belles Arts, 1909-11), en la Pinacoteca de Munic (1913-1922). L'obra ha estat publicada per Cossio, Calbert i Mayer. Les seves mesures són 108 centímetres alt per 82 ample. La disputa per a la seva adquisició fou considerable entre els concurrents a la subhasta, que eren en sa majoria marxants alemanys. El quadro fou concedit al preu de setanta mil dòlars.

Dels dos quadros de Goya que reproduïm, l'un, el més gran, és el retrat de D. Francisco de Saavedra, que fou ministre de Carles IV. El quadro mesura 2 metres d'altura per 1'20 d'amplada. L'obra no és de les més gracioses de Goya, però la matèria pictòrica és de la millor qualitat, i el gris de la casaca del personatge, és meravellós. Porta firma damunt la taula en la següent forma: «Saavedra por Goya». L'origen del quadro és a la Col·lecció Pidal, successor del senyor de Saavedra. D'allí passà a la Col·lecció del Baró Denis Cochin, de París, i d'allí a la Col·lecció Nemes. Fou publicat per Beruete i per Mayer. El preu que va fer a la venda és de vint-i-sis mil dòlars.

L'altre retrat de Goya no és de molt tan important com l'anterior. Mesura un metre trenta vuit d'alt per un metre cinc d'ample. Procedeix de Madrid, del marxant senyor Rafael Garcia, i estigué un temps a la Col·lecció del Duc d'Alba. És publicat o mencionat per Beruete, Mayer, Lege i Paul Lefort. El preu que va assolir a la venda és el de catorze mil cinc cents dòlars.

F. T.

La figura d'Isidre Nonell

(Continuació)

tenait portant son journal, mais qui a glissé malheureusement sur ce qui nous aurait le plus intéressés et instruits...»

La filosofia de la pintura, certament, no pot explicar-se d'altra manera que pintant, i avui, en canvi, hi ha qui pretén tornar l'ull-muscle, en ull-cervell, aguditzant la sensibilitat pel camí de la matemàtica i de la metafísica; però pobre artista aquell qui caminant per eixos terrenys no posseeix també un ull-muscle, pel qual les seves abstraccions i els seus somnis caiguin dintre el món dels sentits! Pintura lògica o pintura musical—no hi ha res a dir si

hom posseeix per endavant un ull sensualment esmolat.

Nonell aprengué purament en les sensacions colorístiques i formals, i fou sempre un pintor d'instint abans que un pintor intelligent. L'artista de tots els temps, no ha estat ni filòsof ni crític. «La raó de l'artista és de natura molt distinta que la raó del crític o del filòsof»—diu Menéndez i Pelayo.

Nonell, sense cerebralismes de cap mena, sense altre apriorisme que l'apriorisme biològic del seu formidable sentit intens de la realitat, amb el pes de les formes i amb el sentit suculent de les qualitats i amb una visió sumptuosa de la color, ens donà una obra que es conserva fresca a través del temps i que amb el temps adquireix la noblesa de les coses eternes: noblesa sense trampa ni cartó, allunyada de la noblesa d'òpera—malgrat l'empaquet nonellià sense èmfasi.

Des de la mort de Nonell ha plogut qui-sap-lo i la seva obra no s'ha destenyit gens; les seves teles adquireixen cada dia que passa una major intensitat i ufana.

La tècnica de Nonell (aquella tècnica desglossadora del to, contra la qual es reaccionà perquè llurs imitadors la relegaren a un lloc comú), aquella tècnica divisonista, de pinzellada petita i allargada, fou dominada ací amb una gràcia i una tal vivacitat, que desapareix el sistema i resta únicament l'ingènit. Les transparències foren resoltes sense trampa; els seus pinzells jugaven—volaven. Essent una pintura de grisos colorits i profunds mai és enganxadissa; hom sap el difícil que és pintar així, amb aquestes tonalitats, amb aquesta suculència, sense esdevenir brut, o sense caure en la falsa habilitat de les coses vulgars.

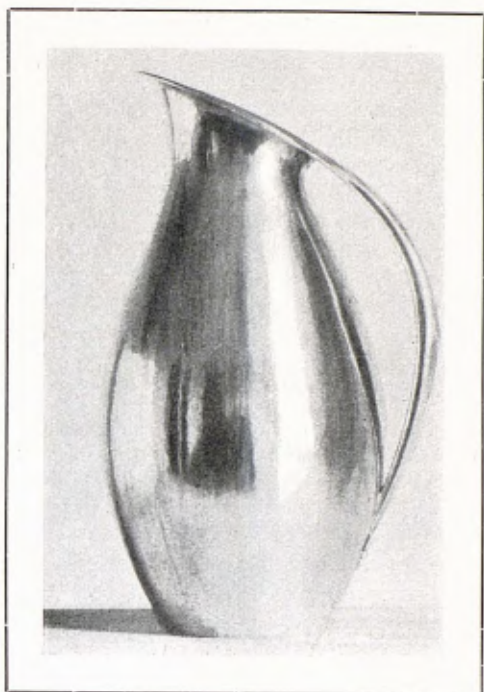
Els dibuixos de Nonell són altre aspecte de gran pintor; amb la seva fuga ardent, plasma els tipus recollits en el seu jardí maniqueïsta.

El caractericisme de Nonell pren en els dibuixos els tons més aguts; aquests tipus viuran fins que es conservi una ombra de les línies esfilagardades, damunt dels papers.

Nonell morí massa jove—va morir als trenta set anys. La mort el sorprengué quan els seus fruits anaven a madurar; una nova gràcia lineal hi ha en els dibuixos i en les pintures dels seus darrers temps, i en aquestes una nova gama argentina. «Gitaneta», de la col·lecció Sala i els darrers «bodegons», són coses d'aquelles que la gent en diu definitives; però àdhuc tot l'altre de Nonell, gairebé tot ço que eixí dels seus pinzells, que està bé i, sobretot, que bé està de concepte! En aquest temps d'intellectualisme, mirar una pintura de Nonell, dona una gran sensació d'estabilitat; és com tocar altra vegada de peus a terra.

RAFAEL BENET

U R A L I T A

la puresa de línia, plena de poesia, de les creacions en argent del mestre danès georg jensen...

la plenitud de vida que esguarden les porcellanes de copenhagen

la sumptuositat aristocràtica dels cristalls gravats d'orrefors (suècia)...

venda exclusiva de representacions d'art

uralita, s. a. - passeig de gràcia, 90

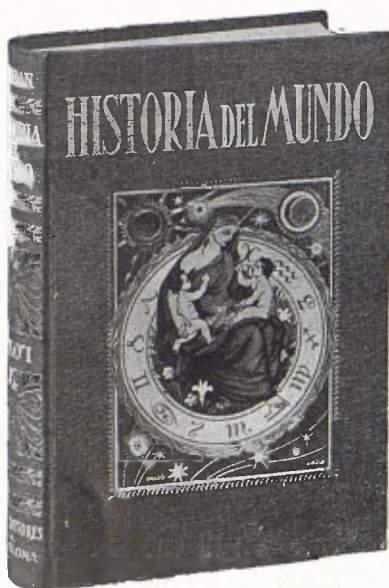
el present deu portar el segell del donador

J. PIJOAN autor de les interessantíssimes obres:

Historia del Arte

o El Arte al través de la Historia

Segona edició

Tamany reduït dels volums

El primer volum és dedicat als pobles primitius, a l'antiguitat clàssica, a l'Orient i Amèrica; el segon, a l'Edat mitjana, des dels primers temps del cristianisme, fins al renaixement de l'art clàssic, i el tercer, al Renaixement amb tots sos matisos, el plateresc, el barroc o xurrigueresc i la restauració.

Consta de tres volums en quart major, amb un total de 1.655 pàgines, il·lustrats amb 2.492 gravats i 159 làmines impreses en negre i colors.—Rel·ligats amb tela. 150 pessetes.

Historia del Mundo

Aquesta magna obra compendrà un estudi complet i detallat de la vida i desplegament del gènere humà, des de les primeres edats del nostre planeta considerat com un astre en l'espai; les races primitives, les antigues civilitzacions, Europa i Asia medievals, el descobriment del Nou Món, etc., etc., fins als temps moderns, amb tota la complicada organització de les diverses nacions del món i llurs mútues relacions de tota mena.

Cinc volums en quart. Publicats el primer i segon, amb un total de 982 pàgines il·lustrats amb 1.208 gravats, 49 làmines en negre i 31 en colors. Cada volum: Te'a, 50 pessetes.

SALVAT EDITORES, S. A. 41-Carrer de Mallorca-49 : **BARCELONA**

**BANYERES · LAVABOS
ESCALFADORS
WATERS · BIDETS
CAMBRES DE BANY**

JAUME SAURET
7 · PELAYO · 7

Argueta
Construcción y Decoración

TELÉFONOS 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100

BADRINAS

MOBLES MODERNS

AGENÇAMENT D'HABITACIONS
CATIFES :: TELES ESTAMPADES
PORCELLANES :: CERAMICA
VIDRES

DIAGONAL, 460
TELÈFON 73963
BARCELONA

TALLERS: NEPTÚ, 2 I DR. RIZAL, 36 (G.)

Rajoles-Ceràmica CASIMIR VICENS

TALLERS, 72
TELÈFON 15644
BARCELONA

LAMPARES - BRONZES FERRATGES PER A OBRES

Rambla de Catalunya, 105 (Provença)
Obradors: Aribau, 103
Fundició: Núria, 16 (S. M.)
TELÈFON 71372

FABRICA D'ORGUES DE N.^a S.^a DE MONTSERRAT

FÀBRICA A COLIBATÓ
OFICINES
Aragó, 279, 1.er - Telèfon 73043
BARCELONA

F. FUSTER I FABRA
ENGINEER

Ascensors urbans
i industrials. Munta-
cargues per a totes
les potències. Munta-
plats. Polipastos i
Elevadors en general

CLARIS, 28 - TEL. 18037 - BARCELONA
Telegrams FUSTER

Calefaccions
Ventilacions
Produccions
d'aigua calenta
Humefacció per
a Fàbriques

JACOB SCHNEIDER

V. GARCIA SIMON

Pintures - Reproduccions
Motllures - Emmarcaments d'Art
Policromia exclusiva de la casa
Vidres d'art
Objectes per a presents

VIDRIERIA EN GENERAL

RAMBLA CATALUNYA, 29 - TELÈFON 15677
Magatzems: PARÍS, 138 - TELÈFON 70594

**AQUESTA
MARCA
ÉL
SÍMBOL
DE LA
PERFECCIO
I ECONOMIA**

INDUSTRIAL DECORATIVA GIMENEZ

ORNAMENTACION EN PEDRA
ARTIFICIAL DE TOTES MENES SA
FAREIXO I DIPLOITS DE PETITES
I GRAN CABDES EN CIMENT
ARMAT GRANETS DE MARBRE IN
CRVITAT EN OBJECTES DE CI-
MENT DAVIMENT TVBERIES

INDUSTRIAL DECORATIVA GIMENEZ
TALLER I DE PATX: C. SARDENYA n. 345.

TELEFON 51927

Tota la producció dels pintors

Rafael Benet : Manuel Humbert : Ignasi Mallol
Josep Mompou : Joan Serra
Alfred Sisquella : Francesc Vayreda

la trobareu sempre a la

SALA PARÉS

Petritxol, 5 :: Telèfon 14665 :: BARCELONA

ACABA DE SORTIR

EL PRIMER VOLUM DE

ELS PRIMITIUS

CONTINUACIÓ DE LA SÈRIE D'ESTUDIS SOBRE
LA PINTURA MEDIEVAL CATALANA

PER

Mn. Josep Gudiol i Cunill, Prev.

CONSERVADOR DEL MUSEU EPISCOPAL DE VIC

S. BABRA

LLIBRERIA ANTIGA I MODERNA
Carrer de la Canuda, 45 - BARCELONA

SABÓ
ORCIGIA
DE
"MYRURGIA"

Barcelona

*Extracte ~ Locio
polvor ~ Crema
~ Brillantina ~*